

Nuvela Psihologica - Moara cu Noroc de Ioan Slavici

Incadrarea intr-un(o) curent/ perioada/ epoca literar(a)

Numele lui Ioan Slavici (reprezentant al epocii marilor clasici) este legat, in general, de nuvelele sale (desi romanul Mar a creeaza scene de o mare intensitate si zugravesce caractere memorabile), pentru ca opere precum Popa Tanda, Moara cu noroc, Budulea taichii etc. raman pana astazi exemplare pentru specia lor.

La Slavici se imbina moralismul clasicismului cu viziunea obiectiva si sobra a realismului. Tematica scrierilor sale este viata satului si a targului transilvanean de la sfarsitul secolului al XIX-lea.

Moara cu noroc apare in volumul Novele din popor (1881) alaturi de alte nuvele - Padureanca, Popa Tanda, Gura satului, Budulea taichii, La crucea din sat s.a.

Titlu. Tema. Elemente de structura si compozitie.

Titlul indica locul unde se desfasoara actiunea, sugerand pentru inceput posibilitatea pe care o intreveade Ghita de a avea o viata indetulata alaturi de familia sa.

Tema dezumanizarii din cauza patimii pentru bani isi subordoneaza motive precum obsesia, frica, erosul. Modalitatea de investigarea a starilor interioare sunt: monologul interior, introspectia, analiza psihologica, stilul indirect liber.

Nuvela are saptesprezece capitole, fiind incadrata de un prolog si un epilog, acesta din urma avand rolul unei concluzii.

-Trasaturi specifice-

Moara cu noroc este o nuvela de analiza psihologica ce urmareste destinul familiei lui Ghita si transformarile pe care le suporta eroul sub influenta nefasta a dorintei de inavutire rapida. Nuvela incepe si se incheie cu replica soacrei - un fel de voce moralizatoare (asemenea corului din tragediile antice), in spatele careia se poate ghici intentia lui Slavici de a critica aceste probleme - care spune ca se cuvine ca "omul sa fie multumit cu saracia sa, caci, daca e vorba, nu bogatia, ci linistea colibei tale te face fericit."

Desi de dimensiuni mai mari decat ale unei nuvele obisnuite, opera lui Slavici se inscrie in aceasta categorie pentru ca urmareste un singur fir epic - destinul lui Ghita si al familiei sale, punand accent pe caracterizarea personajelor si prezentand intamplari verosimile. Nuvela psihologica analizeaza starile sufletesti ale personajelor, dezvaluind impactul pe care realitatea sociala il are asupra traiurilor interioare ale acestora.

-Literatura romana. Proza-

Nararea se realizeaza la persoana a III-a, cu un narator omniscient si obiectiv in traditie realista. Uneori, in spatele replicilor personajelor se simte inalta tinuta morala a scriitorului care intervine, de altfel, si in destinele personajelor sale (continuandu-l pe N. Filimon).

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Slavici depaseste sfera observatiei sociale specifice realismului printr-o incercare de analiza psihologica (trasatura inedita pentru perioada respectiva), anticipand astfel proza psihologica (analitica) a lui Rebreanu si a modernismului. Din acest punct de vedere, s-a vorbit adesea de trei niveluri tematice: nuvela prezinta in primul rand o dezbatere morala (ideea destinului, sugerata de replicile batranei soacre de la inceput si final se supraordoneaza acestei teme), in al doilea rand vorbeste despre dezumanizarea pe care o induce patima banilor si in al treilea rand este urmarita actiunea eroilor sub presiunea raportului de forta, a "vointei de putere" pe care o manifesta fiecare personaj, cu precadere Lica Samadaul (cf. Magdalena Popescu, Slavici, Buc, Ed. Cartea Romaneasca, 1977, p. 171).

-Caracterizarea personajelor-

Excelent portretist, Slavici prezinta personaje de o mare complexitate, torturate de propriile patimi si vini, personaje pe care le pune in cele mai diverse situatii, ca pretext pentru sondarea meandrelor constiintei umane.

Daca la inceput Ghita era un cizmar modest, harnic, dar cinstit care isi iubeste si isi respecta familia, o data cu stabilirea la hanul luat in arenda se transforma in carciumarul avid de avere, iar nuvela urmareste drumul sinuos al acestei modificari. Decizia de a se muta la Moara cu noroc este indreptatita, Ghita dorind - cum era si firesc - o viata mai buna pentru familia sa. El se lasa atras de mirajul castigului rapid si accepta intovarasirea cu Lica Samadaui in ideea renuntarii la acesta dupa ce si-ar fi implinit visul.

Personajele sunt portretizate direct si mai ales indirect, prin actiunile lor. Un element avant la lettre de modernism identificam in portretizarea lui Lica din perspectiva multipla: la prima vedere, soacra il considera "un om prea cumsecade" (dezmintind astfel experienta varstei), in timp ce Ana il vede "oarecum fioros la fata". Portretul fizic il infatiseaza drept un om "ca de treizeci si sase de ani, inalt, uscativ, si supt la fata, cu mustata lunga, cu ochii mici si verzi si cu sprancenele dese si impreunate la mijloc" Statutul sau social este subliniat de portul ales: "camasa subtire si alba cu floricele, pieptar cu bumbi de argint si bici de carmajin". Lica este personajul cel mai bine conturat din nuvela. El este desprins din galeria eroilor romantici, iar caracterul lui rezulta dintr-un amestec de tandrete si demonism, virilitate si eleganta. Trasatura dominanta este, asa cum remarca Magdalena Popescu, "vointa de putere" care il face sa sfideze legile morale umane sau divine. El actioneaza ca o forta a destinului asupra celorlalte personaje pe care le subjuga prin capacitatea de a le descoperi slabiciunile. Pentru Ghita, el reprezinta tentatia imbogatirii rapide, ispita demonica pe care nu o poate evita.

Aparitia lui Lica Samadaul in viata sa aduce cu sine prabusirea intregului sistem de valori in care credea. Ghita intelege ca cel care stabileste legea in zona este Samadaul si ezitarea initiala de a colabora cu acesta este rapid infranta de perspectiva unei bunastari financiare facil obtinute. La inceput refuza plata oferita de Lica, ba chiar isi cumpara doua pistoale, aduce doi caini si angajeaza inca o sluga - pe Marti, un ungur "inalt ca un brad", insa planurile ii sunt dejucate de Lica, cel care stie sa imblanzeasca animalele. Prin santaj, il obliga pe Ghita sa pastreze tacerea

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

asupra faptelor necurate. Ghita este prins intre ciocan si ncidvala: pe de o parte trebuie sa aiba grija de sotie si de copii si, pe de alta parte, nu e dispus sa-si piarda banii. Personajul lui Ghita este complex, trairile sale interioare ii distrug linistea sufleteasca si relatiile cu familia: mustrarile provocate de afacerile necinstite alterneaza cu momente de vinovatie si, apoi, cu o zvacnire de demnitate. Dar el nu mai are forta necesara de a se opune Samadaului. Treptat, se indeparteaza de Ana, care simte raceala sotului si care, la randul ei, se va dispensa de barbatul sovaieInic, abandonandu-se patimii pentru demonicul Lica. si ea traieste o fascinatie a virilitatii, a impulsului primitiv ce o arunca in bratele Samadaului. Ana este prezentata printr-un portret direct: "tanara si frumoasa, (...) era frageda si subtirica, (...) sprintena si mladioasa". Femeie asezata la casa ei, Ana cea "inteleapta" nu intelege framantarile sotului si, dupa cateva incercari de a-l sustine (fara a-i cunoaste cauza nelinistii), se lasa acaparata de Lica, pentru ca in sufletul ei s-a aprins dispretul pentru Ghita. Prin prezentarea Anei, Slavici se dovedeste un bun cunoscator al psihologiei feminine.

Daca Lica este un personaj romantic (prin forta caracterului sau), Ghita se inscrie in categoria tipurilor realiste, reprezentand arivistul.

-Stil. Limbaj.-

Sarac din punct de vedere stilistic, limbajul lui Slavici este sobru, concis, exact, pentru ca scriitorul este mai interesat de ceea ce spune, de materialul epic, decat de felul in care spune. Cu putine ardelenisme, limba sa este una curata, clara, rod al puternicei inrauriri pe care Eminescu a avut-o asupra sa. Imprietenindu-se la Viena, Eminescu il va indemna pe Slavici sa scrie, sustinandu-l, corectandu-i mai ales exprimarea artistica si facilitandu-i apropierea de Junimea si Convorbiri literare al caror colaborator permanent va deveni.

Dincolo de stilul sobru, spiritul sau realist se vadeste si in portretizarea obiectiva a personajelor sale (nu luam in calcul sfarsitul tragic al lor, unde intervine moralitatea autorului), cu precadere in cazul lui Lica.